

II.
C.10107
c/2

8° br.

10107 II. C. c. 2. R.

N

BRATOVSHINA S. LEOPOLDA,

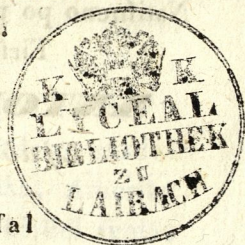
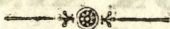
k' pomózhi milijonarjam,

to je

*poslanim osnañovavzám karshanské
katolshké vére v' Ameriki;*

ali

popís; kako se karshanshka katolshka véra
v' Ameriki rasshirjá.

Is nemshkiga spisal

JANES NIEGLER,

fajmashter per s. Tilnu v' Visbnji gori.

V' Ljubljani 1855,

Natifnila Rosalja Eger.

Na prodaj per Janesu Klemensu, bukvovesu.

Natisneno po povelju milostliviga, prezhestitiga
Firshta Gospoda Gospoda

ANTONJA ALOJSJA,
Ljubljanskiga Shkofa.

1N=030007445

BRATOVSHINA

SVETIGA LEOPOLDA,

k' pomozhi uzhenikam kerjhanske katolskhe vére ali misijonarjam v' Ameriki.

UVOD.

Zéla semlja je v' pét poglavitnih délov rasdeljena, ti so: Evropa, Asia, Afrika, Amerika in Avstralija. Evropa je nar manjšhi dél svetá, in v' temu prebivamo mi, vsi Lahi, Franzosi, Némzi, Shpanjoli i. t. d., tudi poloviza ruskiga zesarstva in turshkiga je v' Evropi.

Asia je nar vézhi dél svetá. V' nji prebivajo Turki, Kinesi, Persijani, in veliko drugih ljudi, kateri imajo svoje posébné kraljéstve in svoje posébné vére, kakor so Tibetani, Indijani, in vezh takih jutrovih deshelanov. V' tém delu svetá so svéte mésta: Betlehem, Jerusalem, Nazaret in drugi svcti kraji, kjér je bil Jesus

naſhi Svelizhar rojen, kjér je terpel in sanaf umèrl. Deſhela pa, kjer ſo ti ſvéti kraji, ſe imenuje Paleſtina; mi ji pa pravimo Judovſka ali obljubljená deſhelá.

V' téj deſheli, ktéra je sdaj v' turſhki oblaſti, ſe je sazhéla náſha véra. Ód tam je tudi do naſ perſvetíta luzh kerſhanſke reſníze. Ker ſo pa prebivavzi tiſtih ſvétih krajov bili ſ' zhaſama védno nehvaléſhni, niſo ſpoſnali neſkonzhne dobróte boſhjih reſníz; ſo ſe utopili v' velike pregréhe in hudobíje, jih je Bog ſhtrafal s' nar ſtraſhnéjſhi ſhtrafengo: Vdaril jih je s' tamoto nevédnosti. Odvsél jim je luzh ſvete vere in jo je drugim dal. Shé sdaj ſo v' nevéri, in v' turſkih ſmotnjavah, goljuſno turſhko véro imajo, ktéro je ſapeljivez Mahomet uzhil. Le malo je kriſtjanov med njimi in ſhe tiſtim ſe hudo godí, od vſih ſtrani ſo ſaterani in ſovraſheni. Tako ſhtrafuje Bog tiſte, kteri ſa reſnizo ne marajo.

Afrika je velik del ſemlje, pa nima veliko prebivavzov, kér tam veliko ſemlje puſte leſhí. Nesmerjene planjave ſo s' peſkam pokrite, kteriga vihar tako debelo nanefe de ne more nobena rézh raſti. V' nektère kraje veter take kopíze péſka nanefe, de ſe od delezh vidijo

kakor bele goríze. Popotnikam v' tistih krajih so pefhene planjave grosno teshavne posebno po letu, kér je pések tako urozh, kakor bi zhlovek po vreli vodi brodil. Nar vezhi vrozhina je v' tém délu svetà. Nebó je smeram jasno, fkorej nikoli ni meglize viditi, zhe se pa kdaj ktéra perkashe, se vsi ljudje ostrafhijo, sato kér jim nefrézho osnanuje, ali potref, ali hudi vihar ali tréfk. Dvakrat v' letu famo désh gré, enkrat spomladi, drugizh v' jesén. Takrat vse polje in travnike s' rodovitnostjo napolni, potem pa le jutrajna in vezherna rosa sélfha hladi in v' rafti ohrani. Semlja je vender, kjér ni s' pefkam pokrita, slo rodovitna, nar lépshí shito obrodi.

V' Afriki vézhi dél ljudjé lé ob kraju morjá prebivajo in semljo ebdelujejo, kjér ni s' pefkam pokrita. Tisti, kateri v' Afriki próti jugu prebivajo, so savolj velike vrozhine, zherni, in mi jim samorzi pravimo, kér sa vélikim morjám prebivajo. V' tem delu semlje je egipfovška deshela nar rodovitnifhi med v'fimi. Tam ni tréba ne njivam gnojiti, ne travnikov potrefati, ampak velika réka, kateri sé Nil pravi, se vsako leto ob svojim zhasu po vsi desheli raslije in tako semljo s' veliko rodovitnostjo

navdá. Tudi drugih deshel vezh je v' tem delu fyeta, v' kterih je vezhi dél flepota turfhke vére, vender so vmes tudi nektéri kristjani.

Amerika je nar dalej od nas odlozhena. Zhes grosno fhiroko morje se more prepeljati, kdor hozhe tjè priti. Zel ta del semlje, ki mu Amerika pravimo, je bil ljudem nafhkih krajov nesnan, de dolgo zhafa niso sanj vedili. Malo nad tri sto lét je, kar so svédli, kjé je Amerika. Neki lah Kristof Kolomb po iménu je nar prvi tjé prishel, in nafhel nesnan velik del sveta v' letu 1492. Ameriko tudi she novi svet imenujejo.

V' Ameriki je she veliko takih ljudi, kteri divjim sverinam enako v' gojsdih shivijo bres hish, bres poshteniga oblazhila, bres kuhanih jedi. Vshivajo le sadje in divjazhno, ktére v' grosno velikih gojsdih lahko dobé. Teshko jih je pervaditi, v' tovarshih shivéti, semljo obdelovati, in spodobno po zhloveshko se ravnati. Veliko se jih je pa she tudi pervadlo, de imajo hishe, semljo obdelujejo, in po zhloveshko shivijo, le samo poduzheni nizz niso. Od praviga Boga od njegovih lastnost nizz ne vedó, shive v' smertni tamoti nevednosti, prasnih vrash in smotnjav.

Nektéri med njimi verjejo eniga narimenitniſhga boga, pa sravn njega verjejo tudi veliko drugih niſhejih in flabejih bogov, in vſakimu bogu dajo poſebno imé. Tudi od prihodniga ſhivlenja imajo Amerikani zhudne ſapopadke. Pravjo: Berſh ko zhlovek umerje, ſe more duſha v' votlim drevéſu zheſ biſtro vodo prepelati. Stari in flabi, kateri ne morejo iſ nevarniga zholna ſkozhiti na ſubo, kamer ſe perpeljajo, padejo v' vodo, in ſe v' zherne ſhabe ſpreminijo. To je per Amerikanih pekel.

Tiſte duſhe pa, ktere ſe zheſ biſtro vodo frézhno perpéljejo, in iſ nevarniga zholna na unim kraju na ſuhu ſkozhijo, jih frézhna nekaki ſtari moſh, kateri jim moſhgane prezej vsame in jih v' eno poſebno poſodo verſhe. To ſtori ſtari moſh ſaſo, de vidi ako je zhlovek, kateri je na uni ſvet priſhel, v' reſnizi mertov, ali je bila per njemu le doſdévna ſmert. Duſha, ktera na uni ſvet pride, pravijo neverni Amerikani, dobí v' roke veliko leſeno ſhlizo, s' njo jè od ene jagode, ktera je kakor hiſha velika, kolikor ſe ji poljubi, de ſe naſiti. Po tém gré naprej ſkosi borſhte po travnikih, in koder gré, je pot s' mehkim perjam potréſena. Proti vezhéru ſaſliſhi glaſ, vpitje in

musiko tistih, ki so shé pred umèrli. Dufhe, ktére srèzhno na uni svet pridejo, menijo Amerikani, drujga ne délajo, kakor de tam dobro jedó, pijó, se veselé in plèshajo.

Kader dufha bliso svojih prihodnih tovarshov pride, in jo vglédajo, jo hitro obsujejo, se veselijo nad njenim prihodam in jo oprashujejo kako se kaj na svétu godi, ali je njih snanzam dobro ali hudo. Zhe flishijo, de jim je na svetu dobro, so vsi na unim svetu shalofstni in sazhnó shalofstno vpiti, sato kér jih dolgo ne bo sa njimi. Zhe pa svedó, de se snanzam na svetu hudo godi, de so bolni in revni, so dufhe na unim svetu veselé sato, kér se bodo kmalo s' svojim prijatli vidile. Dufha dobi potem v' tovarshii jesti in piti nar bolsi jedi in pijazhe.

Zhe je pa dufha, ktéra na uni svet pride, taka, de je tistimu starimu moshu, ktéri ji je moshgane vsél vfhla, to je de je le dosdevno mertva, ne pa v' resnizi, takrat pravijo druge dufhe: Ti si shivim podobna, torej se ne smesh nobene jedi dotakniti. Zhe so sa jed perpravlene murbe, se spreminijo prezej v' vogle, zhe se jih taka dosdevno mertva dufha dotakne. Zhe je pa mesó, se spremeni v' hra-

ftovo fkorjo. Taki dosdevno mertev zhlovek nemore biti nizh deleshen vefelja, kakorfhniga vshivajo dushe na unim svetu, ampak taka du-sha more prezej drugi dan naprej iti, in tako dolgo okoli hoditi, de spet najde truplo, kteriga je sapuftila, in se v' njega nasaj poverne, i. t. d.

Take vrashe in neumne vere imajo Amerikani od prihodniga shivlenja na unim svetu.

Zhe mosh pred umerje kakor shena, zelo leto potem shena sa njim shaluje, in v' snamnje refnizhne shalofsti se zelo leto ne preblé-zhe. Kader mosh umerje, mu dado v' jamo vse njegovo oblazhilo, in orodje, to je fkiro in lòk, sato kér pravijo, de bo na unim svetu imel kaj v' roke vséti.

Kader med Amerikani kdo umerje, se njegovi prijatli vfi s' zherno farbo pomashejo, in fi na rokah in na nogah snamnje shalofsti s' ojstrim kamni vreshejo.

Strahlivi in plafhni fo Amerikani slo sato kér verjejo mnoge perkasni, grosno fo bo-jèzhi.

Vezhkrat fi kaki bolnik v' bolesni domi-fhluje, de je dufho sgubil. Kmalo se najde kaki goluf, de gre sgublene dufhe ifkat, jo

kmalo najde, kar se lahko sgodi jo v' fhkatelzi saperto nasaj pernese, in jo bolniki v' ufta utakne, i. t. d.

V' takim shaloftnim ftanu fo Amerikani, v' taki grosni nevednosti in v' praspnih vrashah tizhijo réve sapufhene. Ljudjé fo kakor mi, po boshji podobi fo uftvarjeni. Nafhi blishni fo, zhe fo ravno delezh od naf odlozheni. Sa nebefa fo vftvarjeni, in tudi sanje je Jefuf Kristus fyojo drago kri na krishu pretil.

Takim révesham pomagati, in jih poduzhiti v' refnizah kerfhanske vere, jim osnani Evangelij Jefufa Krustufa je namen bratovfhine S. Leopolda.

Kdor ftopi v' bratovfhino f. Leopolda perpomore s' molitvami in s' darmí rafhirjati v' dálnjih deshelah kerfhansko vero in osnanovati Jefusovo imé nevernikam.

She je nekaj duhovnov med neverniki v' Ameriki, ktéri fi veliko persadevajo in veliko terpé s' poduzhenjam nevernih ljudí. Nozh in dan se trudijo, gredó od kraja do kraja de ljudém osnanujejo f. Evangelij, kteriga nekteri grosno radi in s' veseljam poslufhajo. Vender ves trud, vse dèlo osnanovavzov boshje befede v' Ameriki, kteri se

Misijonarji imenujejo, bo bres sadù bres dobizhka, zhe jim mi ne bomo pomagali zerkve narediti, fhole sidati, debi se nevernim boshja besedo vedno in stanovitno osnanovala; debi se mogla boshja flushba opravljati in spreoberne-
nim nevernikom svete sakramente deliti. Shole so tam potrebne, debi se otrozi nevernikov she prezej v' mladosti uzhili Boga in njegove svete sapovedi posnati. Tako se bo otrokam lomil krùh vezhniga shivljenja, in tako se bo vkoreninila in rashirla kerfshanska véra. Sami Amerikani si savoljò velike revfshine nizmomorejo pomagati. Niso v' stanu nobene zerkve narediti, nobene sa boshjo fhlushbo potrebne rezhi kupiti. She toliko ne morejo, debi duhovniga misijonarja s' potrebnim shivesham preskerbèli. Od deshelskih poglavarjoy duhovni v' Ameriki nizm ne dobijo plazhila, kér tudi niso nafhe katoljshke vére. Debi misijonarji, osnanovavzi boshje besede v' Ameriki ne opefshali v' temu svetimu délu, so se kristjani v' nafbih deshelah sdrushili jim pomagati s' molitvami in tudi s' dnarjam. Sa patrona so si v' téj drushbi kristjani svolili svetiga Leopolda, in tòrej se imenuje bratovfshina f. Leopolda. Velíko dobro délo ftori vsak, kdor v' tej bra-

tovsrhni pomaga misijonarjam, kateri se trudijo v' velikih nevarnostih osnanovati Jesusou nauk. Veliko plazhilo bo imel per Bogu, kateri perpomóre boshje kralestvo isfhirjati in Jesusovo ime nevérikam osnanovati.

Sraven drugih teshav in sferbí imajo duhovni, misijonarji v' Ameriki s'he to, de so njim v' duhovnih opravlilih slo napoti krivo-verzi, Luterani, Kalvinjani in vezh tazih smotnjavzov, kateri tudi obilno s'voje misijonarje v' Ameriko poshiljajo, de nevérne Amerikane v' Lutrovo ali Kalvinovo vero vabijo in sapeljujejo. Katolshki misijonarji imajo s' takimi sapeljivzi veliko opraviti, se njim vstavljajo, in njim branijo ljudí motiti in sapeljvati. Kér imajo Lutrovi misijonarji vézhi dél vézh dnarjov kakor nafhi, je teshko s' njimi ravnati. To je dobro de sami Amerikani ne marajo veliko sa Lutrove misijonarje, ker pravijo: To niso pravi uzheniki sato kér so oshenjani. Le katolshke uzhenike povfot raj imajo in jih zhernofuknjike imenujejo.

V' letu 1829 se je sazhela bratovshina s. Leopolda po zesarfkih deshelah. Imenitni gospodje, mednjimi tudi nafhi svitli zesar so se v' bratovshino sapifali, in s' obilnim darmi po-

magajo revnim misijonarjam, osnanovavzam boshje besede v' Ameriki.

Kar brumni kristjani sloshijo dnarjov po vseh deshelah, jih fhkofije poshilajo na Dunej, kjer je posebna v' to odlozhena pisarniza, ktera poshilanje dnarjov v' Ameriko ofkerbi. She pred kakor se je pernaf sazhela bratovshina f. Leopolda je bila na Franzoskim enaka drushba, de so kristjani dnarje vkup skladali in revnim misijonarjam v' Ameriki pomagali.

Is prihodkov bratovshine f. Leopolda se sdaj narvezh poshila v' fhkofijo Amerikansko, ktera se imenuje Zinzinati. Sama ta fhkofija je vezhi kakor vse deshele kar jih ima nash zesar pod sabo. Grosno je veliko prostora, pa she veliko ga je porashteniga in s' nesmerjenim gojsdi pokritiga. Teshko se do ljudi pride, delezh in delezh se more iti, preden se najde kaka revna kozha, v' ktiri Amerikani kakor divjaki vkup prebivajo. Kader pride do njih kaki duhoven, de se more kaj s' njimi pogovoriti, in njih kaj poduzhiti, ga s' grosnim vesaljam poshlufhajo, in ga profijo, de bi smeram per njih ostal, jih uzhil boshje resnize, in kerfhoval njih otroke. Ker so pa Amerikani tako revni de nemorejo ohraniti duhovnih pastirjov,

ki je she veliko tazih, de nimajo nizeh stanovitniga prebivališha, ampak de so danf tukej, jutri kje drugej, nemorejo dubovnam she potrebniga shivesha dati. Torej jih poduzhijo v' enim kraju, otroke in velike, kateri se dado poduzhiti, kerstijo, nektere porozhijo, in po tem gredo naprej spet druge ravno tako nevedne uzhit.

Amerikani, kateri so se dali v' kerfhanški veri poduzhiti she sposnajo, kaka boshja dobrota je kerfhanška vera, koliko frézhen nebesški dar. She jih veliko prebiva po hishah stanovitnih, she je vezh vafí in s' veseljani so sazhéli semljo obdelovati in okopavati. Pridno si perdelajo potreben shivesh in v' hisho ktero si v' zerkev odvolijo, svefto hodijo boshjo besedo poslušhat. Vender grosno teshavno je uzhiti take divje ljudi, kateri imajo tudi veliko prasnih neumnih vrash, zhudnih strahov, in drujih neumnost, ki jih teshko in neradi popustijo.

SKOFIJA ZINZINATI

v' Ameriki.

Skofija Zinzinati v' Ameriki je grosno velika, konza ne kraja ni njeniga prostora, in pa ravno v' tej fhkofii se mozhno in l' pridam rasfhirja katoljshka vera. Brumen in svét fhkol Eduard Fenvik je bil polaglarar te fhkofije, kateri je veliko si persadeval rasfshiriti med divjimi Amerikani svoje fhkofije, kerfshansko vero. Is vezh krajev is vezh deshel je duhovne pastirje, misijonarje dobil in jih je v' daljne kraje svoje fhkofije poshilal divjim Amerikanam s. Evangelj osnanovat, jih uzhit in karstit. Veliki fhkofov namestnik Fridrik Resé po iménu ravno tako ajfrapolni osnanovavez boshje resnize, je v' létu 1830 obhodil velik dél fhkofije Zinzinati, in obiskal verne Amerikane in potroshtal Misijonarje, kateri se trudijo v' os-

nanovanji boshje besede. Dve sto Amerikanov je kerstil v' svojimu obiskovanju po shkofii. Kamer je prifhel kjer je she kaj vernih, to je, spreobernenih Amerikanov bilo, so ga s' veseljam sprijeli in ga profili, de bi she dalej per njih oftal. Ker je pa mogel iti naprei she po daljnih krajih obiskat vernih, njim je oblubil, ki bo mogozhe jim dati lastniga uzhenika.

FRIDERIK BARAGA

Misijonar.

V tiste delezh delezh od nas odlozhene kraje, fhkofije Zinzinati v' Ameriki je shel tudi is Krajnfkiga sa boshjo zhaft vef vnét duhoven pastir, Friderik Baraga po imenu. Shel je v' take daljne kraje med divje Amerikane sgolj is ljubezni do Boga in do blishniga. Popustil je domovino, sestri, prijatle, tovarshe, od vsih se je lózhil in se podal v' grosne teshave, kakor jih morejo misijonarji terpéti med divjimi Amerikani.

Vse je s' veseljam sapustil. de bi le kerfhanfko resnizo med neverniki rasfhirjati pomagal, dushe Bogu perdobil, in Jesufovo ime nevednim osnanovál.

Friderik Baraga brumen duhoven ljublanfke fhkofije, kateri je 12. dan listognoja v' letu 1830 shel od tot v' Ameriko, je bil rojen 29. dan roshenzvéta v' letu 1797, na dolenskim

v' fari ki se ji rezhe Dobernizh. Priden fholar je bil prezej v' mladih letih; ko v' vishi fhole pride je fhel is Krajnfskiga na Dunej praudarfke pravize se uzhit, ktere se je vse suzhil. Deshel-fke opravila ga niso veselile, le do duhovfskiga ftanu je imel veselje, torej is Duneja nasaj pride, in stopi v' deseto fholo, se uzhi pridno duhovfske rezhi in v' létu 1823 je bil sa mafh-nika shegnan. Baraga je bil grajshakovi fin, grafhina, ktera se imenuje Trebno na dolenkim bi bila po ozhetovi smerti njegova, pa jo ni hotel imeti, ampak jo je svojima sestrama prepustil. V' vezh krajih po krajnfskim je Baraga s' velikim pridam osnanoval boshjo besedo in lepe sglede kasal s' svojim brumnim shivlenjam.

V' letu 1831. 22. dan prosimza je she Baraga is Ameriki pifal do poglavarjov bratovfhine f. Leopolda na Dunej.

V' tiftimu listu tako pishe:

„Po svetim Martini tifti dan 1830 fim odrinil is Duneja, in po tem ko fim vezh velikih imenitnih mest prehodil, fim zhes 11 dni do Parisa na franzosko prifhel.“

„V' Parisu sim se tri dni mudil, de sim malo po franzoskim imenitnim velikim mestu okoli sebe pogledal.“

„27. dan Listognoja sim prishel do morja v' mestu, kterimu se pravi *haver de graf*. Tam sim shel v' barko ravn prvi dan grudna 1830. Pelali smo se po morju prot Ameriki, védno smo dober veter imeli. 31. dan ravno téga mesza, tedaj ravno zhes 30 dni smo se perpelali v' Ameriko v' imenitno mesto Novi-jark po imenu. Od tam sim shel v' zhafi po suhim v' zhafi po vodi, de sim 18 dan Pro-fenza 1831 prishel v' mestu Zinzinati, po kterimu se vsa fhkofija imenuje. Tudi fhkof tam prebiva s' svojim duhovni. Na vsim popotvanji od Duneja do Zinzinati sim ponuzal 365 gol-dinarjov.

Dobro bi bilo ko bi nam v' Ameriko poslali kelhov, monstranz, roshenkranzov, krish-zhikov in svetih podob. To bi nam veliko perpomoglo ljudem dopovedati in jih uzbiti sgodbe s. pisma. Loshej bi se nauzhili in sapopadli Amerikani Jesufovo terplenje in druge pergodbe.

PERNO PISMO

kteriga je pisal misijonar Friderik Baraga svoji sestri Amalii Grésel v Ljublano is Amerike, is mesta Novi-jark 2. dan prosénza 1831.

Ljuba moja Iestra!

Sdaj ti pervizh is noviga svéta, is Amerike pishem. Srézhno sim se prepelal zhes grosno fhiroko in nevarno morjé, sdaj sim spet na terdi semlji. Ne morem nikoli Boga sadosti sahvaliti, kér tako ljubesnivo samè sferbí.

Ob kratkim moje popotvanje je bilo takole:

Pervi dan grudna 1830 sim fhel v' barko, ktera je v'to odlozhena, de ljudi v' Ameriko in is Amerike prepelava. Sjutrej okoli 10 ure smo odrinili od mesta ki se mu pravi *havre de graf*. Na barki sim shivel po sramashko,

in vezh nisim isdajal hakor 52 goldinarjov vsiga v' kup, to je sa hrano in brodovino.

Boga morem posebno sahvaliti, de mi je tako frézho dal na morju, ker bil sim v' veliki navarnosti, vender ne mene ne mojih tovarshov nobeniga ni nesrezha sadéla. Pervi dan nafhe voshnje po morji je fhlo vse po frézhi. Peti dan, bila je ravno druga adventna nedela, naf je sjutrej ob 4. ustrashil hudi vihar. Barka se je jela majati, zhes dalj huje se nagibati od ene na drugo stran, vse se je hotlo prekuzniti. Vse skrinje, posóde in druge ropotije v' barki so fhle krishem eno verh drujga se je valilo, in grosno premetavalo, veliko se je poshkodvalo. Vihar je zhes dalej hujshi piskal, vse se je hotlo polomiti. Véter je tako strashno valove gnal, de so vezhkrat vso barko pokrili. Vsi smo po postlah leshali, ktere so k' barki perbite, in velikrat smo se mogli s' obema rokama terdno dershati, de smo po postlah ostali, in nisimo ven popadali, ker bi bili kmalo pobiti, tako se je barka premetavala. K' frézhi ta hudi vihar vender ni vezh terpel ko dva dni in eno nozh. Ko bi bilo dolgo zhasa tako, bi bili vsi mogli lakote vmreti, ker nizh nisimo mogli jesti perpraviti,

tudi ni bilo nobenimu mar jésti. V' pondelik popoldne je Bog sapovédal vetrovam in morju ponehati, in tihota je bila, morje je bilo pokojno vetrovi mirni, in lepo vreme. Ta vihar ne le samo de bi nas bil prestrahil, in nekaj blaga poshkodval (mojiga vender ni bilo nizeh poshkodvaniga, sato ki sim bil prezej v' sazhetku svoje rezhi skerbno pervesal), pa nas je tudi skorej dve sto mil delezih od praviga pota odrinil, in nam tako popotvanje perdaljsihal. Vender smo v' tridesetih dneih se v' Ameriko perpelali. Ravno ob tisti uri ki smo is francofkgiga odrinili pred 30. dni, smo se perpelali v' Novijark veliko mesto v' Ameriki. Tisti dan sim stopil na suho semljo noviga svetá, kraj mojiga namena v' letu same nikoli posablenimu 1830. Voshnja po morji je bila mojim sdravju shkodliva. She drugi dan sim dobil na morji navadno bolesen. Velokrat se mi je vsdignilo, in zel zhas na morji nisim bil prav sdrav, tako dolgo de sim na suho prishel. Sdaj pa sim sdrav, she bolj kakor doma. Od tukaj bom shel skosi velike mesta v' Zinzinati, kamer mislim v' 14 dneih priti. Od tam ti bom morebiti v' kakik treh tednih spet pisal.

DRUGO PISMO

*Friderika Baraga do svoje sestre is mesta
Zinzinati v' Ameriki 21. dan profenza
1831.*

Srežno sim prišel v' namenjeno mesto Zinzinati 18. dan profenza ob 4. uri popoldne. Prezej drugi dan sim šhel k' svojimu novim vikšhimu pastirju škofu tega mesta, kateri me je prijasno sprejel in se veselil, de sim tako hitro prišel. S' veseljam je napolneno moje serze, kër so spolnene sdej moje shelje nevernikam osnanovati f. Evangeli.

Tukaj, kjer sdaj mesto Zinzinati stoji, ni bilo šhe pred 40 leti nobene hišhe ampak gošt velik gojsd je bil. Nekteri ljudje so se tukej vselili, in kir so vidili de je semlja rodovitna, sdravi srak, so kmalo druge sa sabo perklizali, tako so se ljudje vkup stekli in so sidali, sdej she imenitno mesto Zinzinati, v' kterimu pribiva she vezh ko 30 taushent ljudi. Med njimi je 2 taushent (jeserá) katoljških kristjanov.

TRETJE PISMO

*Friderika Baraga is Amerike is mesta
Zinzinati do svoje sestre.*

Sdaj ti morem tudi povedati, kako se mi v' Ameriki godí. Sdrav sim hvala Bogu. Desi ravno pravijo de vsakeri, kter is Evrope v' Ameriko pride, more nevarno bolesen prestatí, meni vender nizh ni, morebití mi bo Bog sa-nesel. Opraviti imam veliko. V' nashim mestu Zinzinati so dvojni farmani: Angleshki in pa Nemshki. Nemshkim kristjanam tukaj sim sa tako dolgo duhovniga pastirja dan, de pojdem med divje Amerikane resnizo osnanovati in jih uzhiti. Trikrat vsaki teden pridigvam sdaj v' postu po nemshko. Tudi nemshke otroke kerfhanfski nauk uzhim, bolnike obiskujem, in druge duhovfske dela opravljam. Kar mi zhafa ostaja, ga obernem v' uzhenje angleshkiga jesika, kteriga she prezej dobro snam, kér tukej se vézhi del le po angleshko govori. Ni dolgo kar

fim v' angleshkim jesiku she mogel nekako duhovsko flushbo opravlati.

Pergodilo se je, de je nekak samorz, kter je le samo angleshko govoriti snal, na barki bil tako slo ranen, de je bil v' smertni navarnosti. Ta Samorz je she vezhkrat shelje imel svet kerst prejeti, pa se k' temu nikoli ni mogel perpraviti, torej ni v' nobeni veri bil. Sdaj ka ga je nadloga sadela je spet sazhel sheleti svetiga kersta, debi bil katolshki kristjan. Prishla je shena v' nafho hisho iskat duhovniga, kteri bi snal angleshko govoriti, de bi ga k' samorzu peljala. Ravno taziga ni bilo, samorzu pa je bilo zhes dalej huje, smert je she bila bliso, grem jest. Kader k' samorzu pridem in ga vprafham ali je njegova misel resnizhna in stanovitna se dati karstiti in katolshki kristjan biti? Potem, ko je poterdil te shelje, fim ga poduzhil in perpravil kolikor fim mógel, in po tem fim ga karstil. Bolj terdno in na tanko je bil po tem od drusiga duhovniga poduzhen.

Misijonar v' Ameriki bi komej bilo, de bi vse jesike govoriti snal, kar jih je v' Evropi, ker vsih jesikov ljudje se tukej najdejo. V' tém kratkim zhasu, kar fim tukaj, fim she v' vsih

jesikih ljudi uzhil, famo v' krajskim ne. Spovedvatí sim mogel she po lafhko in po fran-
zofko, in Bog mi daje gnado, de loshej ljudi
poduzhim po franzofko in po lafhko, kakor
sim jih od konza svojiga duhovstva po kranfko
uzhiti samógel.

Tudi jesika divjih Amerikanov se nekoliko
nauzhiti si persadevam. Nekaki indjanski uzhenz
me zhafi kaj v' tem jesiku uzhí, kteriga je pa
grosno teshko se nauzhiti. Ima slo dolge in
grosno zhudne beséde.

Pa malo besedi ima. Nektere beséde ti
hozhem sapifati kako jih Indijani sgovarjajo in
kaj pomenijo.

Bog se pravi po njih jesiku *Kizhemanito*.

Nebefa

Vakving

Pekel

Anamakamegong

Semlja

Aki

Solnze

Kisis

Luna

Tibikikisis

Dan

Kishigak

Nozh

Tibikot

Voda

Nibish

Ogin

Skote

Dufha

Ninshiban

Ozhe

Nase

Mafhnik

*Makateokonoje*Maria mati milofsi *Maria kvenazh ningvinam.*

Slo shelim fe nauzhiti jesika amerikanskih divjakov, kér mi drugi povedo, de s' tem, zhe kdo sna njih jesik govoriti, jih lahko k' v'fim dobrim perpravi. Kmalo bom shel, morebiti she preden to pismo prejmesih, osem fto mil delezh prot gorni Ameriki med divje Amerikane, kterih veliko je she ftopilo v' nafho pravo vero.

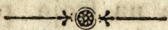
Veliko vezh pa jih je she v' divji nevednosti in tamoti, ktere poduzhiti fo nafhe shelje, in s' boshjo pomozhjo bo sa naprej to moje opravilo. Danf kér ti píssem je ravno f. Joshef, kteri per naf ni sapovedan prasník, sfer bi ne imel zhafa ti pisariti. Zel dan danf mislim na svojo shlahto, in na svoje prijatle v' Evropi. Vse vaf ravno tako sméram ljubim, kakor kadar fim per vaf bil, in v'faki dan tukej na vaf mislim de fi ravno fim tako grosno delezh od vaf odlozhen. Dalezh dalez s'mo narasen. Vi ste tam, jes pa fim v' drugim delu sveta, ftrahno fshiroko morje je med nam, vender v' molitvi in v' ljubesni s'mo vedno lahko sklenjeni, tako dolgo de naf bo boshja ljube-

sen sa vselej sklenila v' kraljestvu vezhne ljubesni.

Preden grem med divje Amerikane, kar se bo kmalo po veliki nozhi sgodilo, ti bom morebiti sbe enkrat pisal. Od tam pa bom po redko mogel pisati, ker se pisma grosna teshko oddajo, kamer so namenjene. Srézhna ostani ljuba sestra, sdrava bodi in vedno sa me moli.

Zinzinati v' Ameriki 19. dan fushza 1831.

Baraga.

PERVO PISMO

*kteriga je Gospod Friderik Baraga is Amē-
rike pisal do zhaſtlivih ofkerbnikov bra-
tovſhine ſ. Leopolda na Duneju.*

Sapūſtil ſim meſto Zinzinati, in ſim ſdaj v' fređi med divjimi Amerikani, kteri ſe Otavi imenujejo. Spolneſe ſo moje ſhelje, med nevednimi divjaki ſhivim, kteri ſo vėzhi del ſhe ajdje, in kaſhe ſe mi veliko dėla v' goſpodo- vim nogradu, kėr ſam jeſ ſim miſijonar, kteri je ſgol med divjim ljudmi, kar naſ je ſhko- fiſe Zinzinati. Vezh miſijonarjov je tukaj v' naſhi groſno veliki ſhkofii, kteri imajo v' ſvojih ſaraħ divje Amerikane, pa vezh del ima- jo drugih veliko, ktėri ſo europejſkiga rodu, in ſhe nekoliko poduzheni, v' moji fari pa ſo ſamo nevedni Indjani ali Amerikani. Vſi ſo druge farbe, ſam jeſ ſim bel med njim.

Kraj kamor sim misijonar postavljen se imenuje Arberkroshí, to je krivo drevo, po jesiku Amerikanov *Vaganakisi*.

Ravn 21 dan malitravna sim is Zinzinata odrinil, in shel, kamer sim poslan bil sa misijonarja. Moj gospod fhkof so fklenili me spremiti nóter do kriviga drevesa, kamer sim namenjen. Divji Amerikani tistiga kraja she fhkofa posnajo, kér jih je she pred enkrat obiskal. Imenujejo ga „Veliki zhernosuknjik“, ali Veliki duhoven. V' veliki zhasti ga imajo in vse svoje saupanje vanj stavijo. Dobro je bilo tedej de so fhli fhkof s' mano, de so me sami ljudem uzhenika srozhili.

Od mesta Zinzinati do kriviga drevesa mojga prihodniga prebivališha je tako delezh, kakor od Duneja do Neapelna, to je tedej 210 nashih mil delezh.

Visokozhastivreden fhkof so mi ukasali 14 dni pred is Zinzinati odriniti, kakor oni, de naj grém naprej do tistiga kraja, kjer je she kaki katolshki duhoven bil, de naj tam katolshkih ljudi poishem, de velikanozhno spoved opravijo.

V' pervim méstu, kamer sim prishel 35 mil od Zinzinata odlezhem, Miamigrad po

imenu, sim nashel katolishke kristjane, kateri so vsi némzi. Nekaj zhasa sim per njih ostal, sim jim mafhval, trikrat pridigval, in spovedval. Svedel sim de 12 mil od Miamigrada delezh je she ena katolishka hisha, kar do nje grem. Nashel sim poshteniga mosha dobro sheno in 6 otrok.

Slo so se me rasveselili ti dobri ljudje. Perpravili so se k' spovedi, in drugi dan sta mosh in shena in dva starishbi otroka s. obhajilo pre-jela. Tudi sim pridigval v' prostorni hishi tiftiga poshteniga mosha. Tam okoli je veliko némzov, pa so vezhi del vsi lutrove vere, pa so vender boshjo besedo radi poslushali. Mosh je tedej ljudém napovedal, de je v' njegovo hisho prishel katolishki duhoven. Kakor so mi pravili, she pred mano nikoli nobeniga mafhnika ni bilo v' tistih krajih. Veliko jih je prishlo k' pridigi. Veseli so bili me flishati, tode kdor enkrat mahne drevéla ne podere.

Tisti mosh me je drugi dan peljal she 3 mile delezh po gojsdih k' nekimu katolishkimu starzhiku. Svedel sim de ta starzhik, bil je she 81 let star, she dolgo v' pufhavi shivi, de je she na pol slep in gluh, in she gotovo dolgo ni perloshnosti imel svtih sakramentov prejeti.

Pred ta vezhér poshlém do njega fanta mu napovedat, de jutri bo v' njegovo hísho prišel masfnik, in mu bo s. sakramente podèlil. Starzhik je bil tega slo vesél. Drugi dan grem, ga najdem v' grosno revni lopi, tam je prebival v' revfhini on, njegova shena, she tri druge shene in 5 majhinių otrok. Reven starzhek, kateri she zhes 50 lét ni masfnika vidil, je vesél svète sakramente prejel. Shené in otrozi niso katolifhke vere. Vesel fim bil starzhiku pred smertjo tako sasheljene s. sakramente podeliti. She vezh veselje pa same je bilo v' ti híshizi, kér fim svedèl de noben otrok she ni bil karshen. Matere same nimajo nobene vere, torej se tudi sa kerst svojih otrok niso pezhale. Tudi ni bilo nikoli duhovniga v' tiste kraje.

Ko fim materam rekel, de bom otroke karstil, so bile dve kmało dovolile, tretja ni bila dovoljna, vender se je dala pogovoriti, in karstil fim otroke; Bog jim daj frezhno v' véri oftati.

Spet fim se v' Miamigrad vernil, in grem naprej v' drugo veliko mesto Daiton po imenu. Tukej fim perzhakal gospod shkofa, in duhovne opravila opravljal; malo je tukej ka-

toliških kristjanov, s he ti kar jih je, niso veliko vredni.

Pervi dan velikatravna sim v' katoliški hiši, kjer sim prebival, mašhovál, popoldne sim pridigval v' lutranški zerkvi. Veliko nem-zov je tukaj mnogih vér. Zhudno se mi je sdelo v' lutranški zerkvi in lutranskim ljudem pridigvati. V' takih zerkvah se v' svoji navadni sukni pridigva bres zerkveniga oblazhila. Shaloftno je sa véro v' tih krajih. Veliko in pa vse forte krivoverzov se najde, veliko pa je s he takih, ki nimajo zelo nobene vére, in tudi keršheni niso. Veliko jih je, kateri bi se radi dali poduzhiti, pa ni nikogar debi jih uzhil. Profil sim shkofa, de bi mi pustili vedno tako od kraja do kraja hoditi, de bi jih uzhil, karštil, v' veri uterdil, po tem spet naprej s hel. Pa rezheno mi je bilo, de s he vezh dobriga samorem storiti med divjimi Amerikani. Drujiga sdej nemorem kakor profiti Boga, de bi v' tako sapušhen dél svojga no-grada delavzov poslal, debi se toliko dušh ne pogubilo.

Is mesta Dajton sva shla s' visokozhastivrednim shkofam v' Detroit (Detroa), kjer sva se 5 dni pomudila. Veliko je tukej fran-

zosov in némzov ktéri so katolifhki kristjani. Kolikor zhasa fim tukaj bil, fim pridigval in spovedval. Is Detroit fva fhla v' *Mikulimakinak*, kjér se nifim dolgo mudil, 28. dan Velikitravna fim prifhel po vodi v' krivo drevo, in kmalo sa mano gospod fhkof. Srezhen dan! kteriga fim bil divjim Amerikanam uzhenik dan, med njim hózhem do sadniga sdihleja fvojiga shivlenja oftatí, zhe je boshja volja tako.

Krivo drevo se imenuje zéla deshela polek jésera Mikigan. Malo ljudi je fhe v' téj desheli, beliga kar nobeniga zhloveka ni med njimi. Nekdaj so she bili tudi v' téj desheli Savitarji. Kér po tem ni bilo nikoli vezh nobeniga mafhnika, se je véra vfa sgubila. Sdej nekaj lét je v' zhasi kaki mifijonar prifhel v' te kraje, pa le sa malo zhasa, sa nektere dni, torej ni mogel veliko opraviti. Pred dvema léti fhe le je bil mifijonar fstanoviten tukej postavljen. V' kup so se sbrali in naredili lefeno zerkvizo in lefeno hifhizo sraven sa mifijonarja, tudi fholo so fzimprali sa otroke. Mifijonar pa, kteri je nekaj zhasa tam bil, je fhel v' svoj kraj na franzofsko nasaj. Grosno veseli so bili prebivavzi tega kraja, ko so bili

per moji prvi mafhi vkupsbrani, in ko so njim po mafhi fhkof povedali, de me bodo v' tem kraju pustili, in de sim tudi jes perpravljén stanovitno med njim ostati.

Divji Amerikani téga kraja, kateri so she spreberneni v' nafho vero, so dobri kristjani. Grosno radi vbogajo in spofhtujejo svojiga duhovniga pastirja. Drugazhi mi ne pravijo, kakor ozhe, in se tudi tako sadershe kakor dobri otrozi do svojiga ozheta. Karkoli jim rezhem, radi vbogajo, v' zerkev radi hodijo. Zerkena navada pa je tukej taka. Sjutrej vselej ob 5 uri angelskim zheshenji svoni, po simi svoni posnej, kmalo po tem mafhi svoni, in veliko jih vselej v' zerkev pride. Pred mafho opravijo vselej jutrajno molitev. Svezher preden se solnze saide spet svoni, de pridejo v' zerkev vezherno molitev vkup opravit, in po molitvi jih vselej malo kerfhanfski nauk uzhim, zhe me druge opravila drugam ne klizhejo.

Tolmazha imam domazhiga rodu, kateri pa sna sravn domazhiga jesika tudi prav dobro franzosko govoriti. V' zeli desheli ga ni drujiga debi snal.

Pridigvam po franzosko, in kader povém

kakih 6 besedi, obmolzhim, de moj tolmazh kateri nektere stopine bliso mene ftoji, ravn te besede po otauskim jesiku pové. Tudi spovedujem po tolmazhu, in ljudje so dovoljni, kér je tolmazh dober kristjan, in v' kerfhanfki veri dobro poduzhèn.

Radi in pogosto h' spovedi hodijo, fkorej noben dan ne mine, de bi nobeniga ne bilo. Ob nedelih in prasnikih se 4 krat v' zerkví fberemo. Sjutrej opravimo vkup jutrajno molitev. Ob 10 uri je vélika mafha. Popolne ob 3 kerfhanfki nauk in litanije, in svezher spet k' vezherni molitvi,

V' fholi, ktero sam ofkerbim, imani 40 otrok, nekaj fantov nekaj deklet, nekteri imajo prav dobre glave. Moj tolmazh jih uzhi brati, jes pa jih uzhim po tolmazhu kerfhanfki nauk, kar kmalo in terdno samerkajo. Fantje se tudi pisati uzhijo.

Poln veselja in troshta fim tukaj. Veliko divjih ajdov, kakorfnih je veliko tukaj okoli, se spreoberne. V' dvéh méfzih in pol, kar fim jes tukaj, fim she 72 ajdov karstil, med njimi so nekteri she 60 ali 70 lét ftari. V' zhafih grem s' svojim tolmazham po dalnih krajih, in kjér kako kozho dobim, grem no-

ter. V' nekteri hiſhi najdem de ſo vſi kriſtjani, v' nekteri pa de ſo vſi ajdji. V' nekteri hiſhi ſo nameſhani. Kjer najdem ajde ſi perſadevam jim pokasati, kako potrebna je kerſhanſka véra, ktéro naſ je ſam Bog nauzhił.

Kako ſlo me veſeli, kér vidim, de njim gredo moje beſede do ſerza, in kako perpravni ſo ſtopiti v' kerſhanſko véro, ktera jih zhaſno in vezhno frezhne ſtori.

Tiſte, kteri ſo perpravni v' naſho vero ſtopiti, morejo drugi ſoſedje, ktéri ſo ſhe nekoliko pođuzheni v' prav potrebnih lahkih rezheh uzhiti, Po tem ſo ozhitno peljani v' kerſhanſko zerkev. Niſim v' ſtanu dopovedati, ſ' kakim hvaleshnim ginjenim ſerzam ſpreobernene ajde kerſhujem poſebno, kader jih vezh na enkrat k' karſti príde. Nekaki dan ſim jih ſedem ob enim, in 12 dan Maliferpana ſa me frezhen dan, nikoli ga ne bom poſabil, ſim jih 11 ajdov ob enim karſtil.

Prebivavzi tega kraja, kjer sdej prebivam ſo prav ajdje ali neverniki, pravi molikvavzi. Sonze in luno ſa Boga molijo tode imajo ſhe sraven vezh drugih molíkov, kterim darujejo in njim k' zhaſti pojedne imajo. Polni praſnih vér in vrash ſo, imajo veliko neumnih rezhi,

ktere per molifhkih darovih in zeremonijah rabijo. Polne shakle takih vrashnih rezhi ima, in kader se kaki taki nevernik spreoberne, pernese tisti shakel misijonarju, de ga foshge. Ni dolgo tega kar fim tak shakel poln vrashnih rezhi pred zerkevjo foshgal. Mislim, de taki shgani darovi so gotovo Bogu vfhez, kér le sam on hozhe moljen in hvaljen biti.

Ajd, kter mi je vrashni shakel foshgat prinesel je nekak poglavar mojiga Otavfkiga ljudstva. Upam de njégovo spreobernenje bo marfkteriga spodbodilo. Bog sazhetnik in konzhavez vfiga dobriga bodi visoki hvalen sa vse ftorjene dobrote.

Nafha zerkev, fhola in moje prebivalifhe vse je leseno, in s' hraftovim fkorjam pokrito. Vse to so moji divjaki sami neredili, lahko se torej ve, kakofhno de je. Kader gre desh morem plajfh po misi pogerniti, kjér imam popirje in bukve, de se mi nesmozhijo. Nad postlo pa kader desh gre marelo raspnem, in sam se ftisnem v' kaki kot, kjér nar mejn fkos tezhe, v' moji leseni kamerzi.

Per v'fim tem fim vender bolj frezhen kakor marfkteri v' imenitnim poslazhénim poflopju. Zerkev nafha je fhe prezej proftorna,

tako de 400 ljudi gre noter, pa upam, de nam bo fkorej pre majhna. Sraven te doma-zhe zerkve imam she dve druge male zerkvize kakor podrushnize, ktere vezhkrat obishem. Ena tih dveh zerkviz je imenitna, ni le samo f' hraftovim skorjami pokrita, ampak tudi vse fhtiri stene so gol is hraftovih skori.

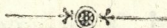
Jesik ali besede divjih Amerikanov je gros-no teshaven. S' mozhjo tolmazha se uzhim njih jesika, in fim fi she veliko besedi spisal, de se jih potem uzhim. Tudi bom v' tem jesiku katehism spisal in ga natifniti dal, kar so gospod fhkof dovolili, v' tem katekismi bodo tudi vse molitve in pesmi potrebne, de bodo tudi molitvine bukvize.

Krivo drevo 22. dan Velkiferpana 1831.

Friderik Baraga,
Mifijonar.

Nifim mogel prezej oddati tega pisanja. Med tém sim spet 14 divjakov karstil, trije so bili otrozi, enajst odraslenih. Tudi jih imam veliko, de jih uzhim keršhanfski nauk in sa kerst perpravljam.

She jih imam 86 v' karstnih bukvah sapi-fanih. Upam s' boshjo pomozhjo veliko sgu-blenih ovzhiz v' hlev dobriga pastirja perpe-lati,

DRUGO PISMO

*Gospoda Baraga do ofkerbnikov bratovshne
f. Leopolda na Dunej.*

Od tistiga zhafa kar sim sadnizh do prezhest-
ne ofkerbnishnize bratovshine f. Leopolda
pisal, se je tukej spet veliko veseliga sgodilo.
Kar sim tukej misijonar vshivam velik trofht,
kér vsaki dan vidim, kako boshja milost ne-
beshkiga pastirja, kateri je svoje shivljenje sa
svoje ovzhize dal, in kateri sheli debi vsi sveli-
zhani bili, serza ajdovskih nevernikov omezhi
in k' sebi nagne.

Pretezhno poletje in jesen se je veliko
ajdov k' pravi veri spreobernilo, tako de tukej
okoli jih je she prav malo, kateri bi ne bili
kerfheni, ali pa de bi se ne perpravlali sa-
krament f. karsta prejeti. Po simi imam malo
karstov, kér v' tistim kraji, kjer je narvezh
takih, de she niso kerfheni, niso ljudje po
simi doma. Ajdovski divjaki nimajo nikjer sta-

novitniga prebivališča, prebivajo pod fhotori, kader se njim sdi jih podero, vse fabo vsamejo in naprej gredo. Po simi gredo vezhi del proti jushni ftrani poleg velikiga jésera Michigan, tam se preslivijo s' lovam in s' ribami. Spomlad in po leti spet pridejo nasaj, in takrat upam spet s' boshjo pomozhjo jih vezh k' pravi veri perpraviti.

Le fhkoda de ima nafha deshela malo ljudi. Moje misijonfke fare prebivavzi bodo fkorej vfi kristjani, rasen nekterih terdovratnih, kateri so se do sdej kerfhanski refnizi soferstavili. Kader se bodo pa vfi spreobernili se bom s' dovolenjam visokozhastivredniga fhkofa v' drugo misijonfko faro podal, kjer je fhe veliko divjakov, kakor sim sa gotovo svedil, kateri po kruhu shivlenja sdihujejo, pa nikogar ni de bi jlm ga lomil, in pravijo, de fhe nikoli ni kaki misijonar per njih bil. Dalezh od tukaj so tisti kraji prot severju, in sa tistim sgubljenim ovzhizam hiteti sim se namenil, zhe bo boshja volja.

Nikoli nemorem sadoft Boga sahvaliti de me je poklizal v' deshelo, kjér je fhe toliko nevernikov in tako malo refnize uzhenikov.

V' ljublanfki fhkofii, ktera je prot nafhi

fhkofii, kakor orehova lupina proti vedru, je fhe zhes 500 duhovnov. Tukej pa imam narblishniga foseda duhovniga, kateri je 50 mil dalezh od mene. S' vfimi drugimi mifijonarji pa smo po pet fto mil dalezh naresen. Zhe dalej se gré prot Severju, mejn mifijonarjov je tam, toliko vezh pa ajdov nevernih divjakov. Vesél fim, de fim deshelo sapuftil, kjer je obilnoft duhovnov, in fim prifhel fim kjér se komej na fto mil eden snajde. Ko bi mladi gorézhi duhovni moji tovarfhi védili, koliko duhovne fladkofti mifijonarji tukej vshivajo, in koliko perloshnoft imajo k' vezhnim svelizhanju fvojiga blishniga pomagati, gotovo bi marfkteri vse teshave in nevarnofti premagal, in prifhel v' deshelo; kjér bi s' pridam nevernikam boshjo besedo osnаноval, in jih v' vezhno shivlenje fkosi pravo vero perpelal.

Ref je, de veliko morejo terpeti mifijonarji v' tej pufti desheli, pa veliko vezhi je fhe trofht in duhovno veselje kteriga ushivajo.

V' moji mifijonfski fari v' Krivim drevesu je sima huda in dolga. Burja, ktera tukej po simi fkorej vedno buzhi, fhe vézhi mras déla. V' kamerzi iman shelesno pezh, v' kateri sme-

rej naprej po dnevi in po nozhi gori, vender morem biti smeram v' plajsh saviti, de se mrasa varjem. Moj divjaki so prav fkerbni in se boje same. Vezhkrat gredo is zele vasi same dreva sekati v' gojsd in mi jih pred hisho nanosijo.

Po simi nimam veliko karstov, vender sim imel ob kratkim neskonzhno veselje vezh ajdov na enkrat karstiti.

Pét ajdovskih divjakov je prishlo is gojsda, in so profili svetiga karsta, kér so she bili preprizhani, de bres vére in bres karsta nemorejo svelizhani biti. Shé lanfko poletje in v' jesén sim jih vezhkrat opominjal po sgledu nih dobrih fosedov, v' kerfhanfko vero stopiti. Sdej so prishli. Sim jih sprafhal in poterdil, in ravno noviga léta dan so bili kerfsheni. Smeram sim upal, de se bodo ti moshjé vdali na spomlad, pa she novo leto mi je perneslo veselje, de sim jih kerstil.

Sdej imam she sto eno in trideset kerfshenih divjakov v' karstnih bukvali in vezhi del odrafshenih. Koliko jih je moj sprednik karstil, nemorem vediti, kér ni nizh v' karstne bukve sapisval.

Med tem 131 spreobernenim divjaki so nekteri, ki meni in vsim mojim farmanam ve-

liko veselje delajo, kér bili so pred terdovratni neverniki, veliki sovrasniki kerfhanfke vere, in boshja gnada jih je sdej tako prena gnala, de so dobri kristjani.

Spreoberneni Amerikani so gorezhi v' kerfhanfski veri, in sploh bolsi kristjani, kakor uni, ki so v' kerfhanfski veri srejen: Sdej po simi, gremo vsaki dan dvakrat v' zerkevi. Sjutrej in svezher. Radi vbogajo kakor zerkvene opravila obernem. Po opravljeni jutrajni molitvi mashujem, in po vezherni molitvi jih uzhim kerfhanfski nauk. Per kerfhanfskim nauku sim jim med drugim tudi perporozhil vezhkrat k' spovedi priti, in sdej pridejo radi, vsaki dan jih nekaj pride, v' zhafi tudi veliko. Od boshizha do noviga léta sim jih obhajal 137.

O boshizhnih prasnkih so nafhi fhkofii odpuftiki dani. Jes sim njim kolikor sim mogel, rasloshil kaj de so odpuftiki, in kako koriftni so kristjanam, zhe si persadevajo jih vredno sadobiti, na to so vsi, ktéri so sa obhajilo, prifhli k' spovedi, kar me je prav veselilo. Bilo je sa naf tih boshizhnih ofem dni kakor majhen fvèto létò.

Moj tolmazh mi veliko pomaga, dober zklovek je in priden kristjan, drugim lep isgled.

V' fholi imam sdej 49 otrok. Fantje se uzhijo brati, pisati, rajtati, in kerfhanfski nauk. Dekleta pa se le famo brati in kerfhanfski nauk uzhijo.

Krivodrevo 4. Prosimza 1832.

Friderik Baraga.

PISMO

*Gospod Friderika Baraga is Kriviga drevesa
v' Ameriki 10 dan sushza 1832.*

Sadno pisanje sim gotovo prejel, predsadniga pa nisim dobil, kar mi je slo shal, zhe fe kako pisme is moje domazhe deshele sgubi. Tode misijonarji fe morejo vsiga navadati, tudi s'he take serzhne shelje morejo sadushiti in jih Bogu darovati. Sej to so majhni darovi sa tolike dobrote, in toliki duhovni trosht, kakor ga Bog misijonarjam deli. Pisma fe teshko oddajajo ker smo tako delezh eden od drujiga. Zhe fe kako pismo sgubi naj bo boshje ime hvaljeno, sgodi naj fe kar je volja boshja. Bog ve de vse kar pisnem, le sa boshjo zhaft in k' poduzhenji blishniga. Vse moje pisma naj fe pogubijo, ktere niso is tega namena pisane.

Nesapopadliva je boshja dobrota, ktera fe nam tukej rasodeva, in bres konza hvaleshen sim jest, de me je Bog vsel sa oroshje, po

kterim vsmiljen Bog svojo neskončno ljubezen divjim Amerikanam kaže. Smeram vezh se jih spreoberne, in spreoberneni so dobri kristjani. V' edinosti in keršhanski ljubesni shivijo in skerbno se greha varjejo. Smerej rajshi in bol pogostim hodijo k' spovedi. Po 20 po 30 jih pride kaki dan.

Komej she zhakam de spomlad pride, k' vem de takrat se jih bo vezh k' nashi veri spreobernilo in s. kerst prejelo. Pretezheno poletje in jesen so mi nekteri indjani obljubili kader sim jih v' gojsdih obiskal de hozhjo spomlad v' keršhansko vero stopiti in se karfuti dati. Uzhijo se she nekteri v' potrebnih reznizah keršhanske vere od tistih, kteri so she bolj poduzheni, de bodo prezej spomlad perpravljani s. kerst prejéti.

Veliko duhovno veselje me zhaka, zhe mi Bog sdravje da. Nekak poglavar drugiga indjanskiga rodú je prishel k' meni, ni dolgo tega, in mi sporozhi, de jih je she veliko njegoviga rodú, kteri so se s' njim pomenili, in mu povedali, de shelijo biti tudi kristjani, ko bi le kaki uzhenik k' njim prishel in jih v' keršhanskih reznizah poduzhil. Ta dober mosh she novinz v' keršhanski veri, (bil

je she kerfhen), je prifhel 3 dni hoda do mene in mi to veselo osnanilo prinesel, de tudi njegovi tovarfhi shelijo kristijani biti.

Povabil me je, de bi spomladi do njih prifhel, in jih poduzhil. Hvaleshen Bogu, in tudi moshu, kter ima toliko fkerbi sa svelizhanje svojiga blishniga, fim mu obljubil priti, in mu perporozhil v' dobri misli svoje tovarfhe stanovitne ohraniti. Dal fim mu nekaj podobiz, in s'veselim ferzam se je vernil mosh v' svoje domvanje.

Is dveh drugih krajov fim tudi dobil sporozhilo, de je vezh divjakov, kteri shelijo se spreoberniti in v' kerfhanfko vero stopiti, zhe k' njim pridem osnanovat f. Evangelii. Tako vablenje mojimu ferzu veliko veselje dela. Debi frezhen bil v' takih opravilih se posebno perporozhim molitvi vsih tovarfhov bratovfhe f. Leopolda. Sdrushena molitev bo mozha, in sprofuli bomo, de bodo revni ajdji, kteri v' tamoti malikvavftva sdihujejo, sposnali Boga vezhno refnizo, in Jesufa Kristufa.

She fama ta misel me troshta, de po vsih zefarfkih deshelah eftrajfkiga zefarftva toliko brumnih dufh svoje gorezhe molitve

proti nebesam poshilja in profi sa frézho v' opravlilih misijonarjev v' Ameriki.

Sdej s'he nektero popisovanje kaka de je naša deshela:

Poglavarstvo Mikigan, v' kterimu je dedeshela krivo drevo imenovana, ima s'he le malo prebivavzov. Po fredy deshele so hribi in gore pa vse prasne, drujga ni kakor gojsdi. Le okoli velikiga isera Mikigan in okoli isera Huron ljudje prebivajo. Neskonzhni in gosti gojsdi, kteri so mende s'he od sazhetka, pokriva jo semljo. Indjani al Amerikani sverine v' njih love in se s' njih mesam preshivijo. Amerikani, kteri so v' kerfhanfko vero stopili vezh ne shivijo samo od lova, ampak tudi so sazheli semljo obdelovati, de kaj shita perdelajo, in pa zucker napravljajo. V' mojimu kraju semlja ni kaj slo dobra, je le bol pefhena. Moji Amerikani imajo majhne njive, in drujga ne sejejo, kakor turfshzo, nekaj sozhivja, in krompir, kteri prav lep in dober srafte.

Narvezhi perdelk naših Amerikanov je zucker, is zukrenih dreves ga veliko napravijo. Per pervim konzu sufshza sazhnejo zucker napravljati, in imajo s' tem delam do konzamalitravna opraviti.

V' tém delu zel zhaš ni nobeniga zhloveka v' zéli vafi doma, vse gre v' gojsd zucker napravljat, po 2 ali 3 ure ali pa fhe dalej od doma. Kjer imajo svoje zuckrafte dreveša, si naredijo fhotore, in zeli teden tam ostanejo. V' nedelo pridejo vsi domu, gredó k' mafhi. fo tudi per keršhanskim nauku, potem gredó spét v' gojsde po svojih opravlilih zucker napravljat. Zucker pa tako napravljajo:

Po zuckrenih drevesnih naredijo sarese, is kterih sladka musga ali sok tezhe. Lesene posode postavijo kamer se zuckrena musga fteka, jo potom prevrejo, in is nje tako dober zucker napravijo. Predajo ga potem membhodeozhim kupzhovavzam sa oblazhila, sa posodo, sa jedila, in vezh takih rezhi. Kupzhija je tukej le menjovanje, kér divji Amerikani nimajo nizeh dnarjov, in jih tudi nezhjo imeti. Vsfakter mojih Amerikanov napravi po 8 ali po 10 zentov takiga zuckra vsako léto.

Nafhi divji Amerikani fo frezhno, mirno in profsto ljudstvo. Nobenih postav nima, kér niso pod nobeno gosposko in pod nobenim poglavarstvom.

Kteri pa ftopijo v' keršhansko vero fo radi pokorni keršhanskim sapóvedam. Svojiga

duhovniga pastirja misijonarja imajo v' veliki zhafti, in grosno radi ga vbogajo, kar njim ukashe. Karkoli sim jim she rekel storiti, so prezej svesto bres vsega godernanja storili. Med sabo imajo poglavarje, kterih pa le prostovoljno vbogajo, ker njih poglavarji jih k' nobeni rezhi perfiliti ne morejo.

Angli divjim Amerikanam she sdej veliko dobrot skasujejo. Ob zhasu Amerikanske vojke so nashi divjaki Anglam pomagali, sa to njim angleshko kraljestvo she sdej darove daje.

V' desheli Kanada po imeni, ktera je she v' angleshki oblasti so nekteri kraji v' to namenjeni, kjer se Amerikanam vsako leto maliga in velikiga serpana mesza darovi delijo. Vsaki divjak, kteri pride v' Kanado po darila, gotovo nekaj dobi, ali oblazhila ali kake posode ali kaj drujiga. Kdor s' vso drushino pride, tudi shena in otrozi vsak nekaj dobijo. Moji divjaki gredo torej vsako leto skorej vsi v' Kanado. Grosno delezh je do tje, vender neradi opuštijo uštiga popotvanja. Po jeserah se pelajo v' svojih lahkih zholnizhkah v' Kanado.

Sima je tukaj strashno huda in ojstra.

Mefza prosimza in svezhana so bili nekteri dnevi tako slo mersli de fkorej ni bilo mogozhe svete mafhe fkonzhati. Gorke pofodize s' vinam in s' vodo fim nefel v' zerkev, pa preden fim do darvanja prifhel je bilo she vse smersneno, tako de fim mogel led prezh odtezhi, de fim vina in vode v' kelih naliti samogel.

Tudi morem povedati, de fim bil slo shalofthen ko fim svedil, de je nar vikfhi ofkerbnik Leopoldinske bratovfhne, Zefarska visokoft velki vajvoda, kardinal in veliki fhkof Rudolf 26. dan maliserpana 1831 umerl. Svedil fim to fhe le 28. dan mefiza profimza, in prezej drugi dan, bila je ravno nedela, fim svojim farmanam osnanil, de je narvikfhi ofkerbnik leopoldinske bratovfhne v' Estraaju, ktera toliko pomaga, umerl, torej je nafha dolshnoft sa njegovo dusho moliti. Povabil fim jih sa drugi dan v' zerkev, debi svoje molitve s' mojim molitvam fklenili, in profili sa mir in pokoj ranziga kardinala.

Vefelilo me je, ker fim vidil, de so vfi moji farmani v' zerkev prifhli, in opravil fim 30. dan prosimza zherno mafho, kakor fim, mogel.

Obljubo sim storil vsako leto 26. dan marta serpana zherno masno opraviti sa dusno ranziga vikshiga ofkerbnika bratovshne f. Leopolda in sa vse mertve brate in tovarshe imenovane bratovshne. She pred sim tudi obljubo storil, vsaki mesez eno sveto masno opraviti sa vse mertve dobrotnike, in eno drugo sa vse shive tovarshe bratovshne f. Leopolda. Mislim de misijonari v' Ameriki so to storiti dolshni.

Bog daj, debi nasha s' edinona molitev salegla k' zhasti boshji in k' svelizhanji nashim dusham, de bi bilo zheseno njegovo sveto ime in k' nam prishlo njegovo kraljestvo.

Friderik Baraga
misijonar.

PI.SMO

Gospoda Friderika Baraga misijonarja v Ameriki, ktériga je pisal 1. dan mesza maliga Jerpana is kriviga drevesa.

Od tiftiga zhasa kar sim sadnizh pifal, se je v' moji misijonfski fari spet veliko veseliga sgodilo. Spet je voliko ajdov sgublenih ovzhiz prifhlo v' kersfhanfsko zerkev vezhniga shivlenja ifkat. Od velikanozhne nedele do krefa letaf sim karftil fto in devet ajdov, vezhidel odrafhene, med njimi fo tudi ftarzhiki, kterim je Bog she per konzu shivlenja gnado prerojenja dodelil.

Sgol sato sim svojo ljubo domazho deshe-
lo sapuftil, in se v' tako dalno pufto deshelo podal, de nevernike k' fposnanji refnize perpeljam, sato sim pa slo vesel in posebne duhovne fladkofiti vshivam, kér vidim de Bog moje delo tako shegnuje, de ni saftonj moj trud. Nikoli nemorem Boga sadoft sahvalit,

de fim lefim prifhel, k r imam toliko prilike veliko dobriga ftorit . Ko bi sdej zel zhaſ ſvoji-ga ſhivlenja nizh vezh drujiga dobriga ne mogel ftoriti, kakor te, ki ſo ſe ſpreobernili, v' veri ohraniti in vterditi, fim ſh  veſel. Pa upam, de mi bo Bog gnado dal ſhe vezh nevernikov k' pravi veri perpraviti, in jih v' refnizah kerſhanske vere poduzhiti in jih sbrihtati.

S' ſpreobernenjam, od kteriga piſhem ſe je pa takole godilo.

Pretezheno ſimo fim vezhkrat oprafhval, kj  je ſhe kaj takih vaſi, kj r ajdovſki divji Amerikani prebivajo.

Sv del fim, de ſo ſhe tri majhne vaſi tukej okoli, kj r ſo ſami ajdje. Ena je dan hod , druga pol drugi dan, tretja tri dni h da delezh od tukej, kj r jes prebivam, to je v' krivim dreveſu. Zelo ſimo fim ſe veſelil, k r fim ſklenil ſponiladi iti obifkat ſapuſhene ajde.

Kmalo, ko ſo moji farmani velikonozhno ſpoved opravili, fim ſe podal na pot oſnannotat boshjo beſedo ajdam, ktere ſhe nikoli niſo is uſt boshjiga nameſtnika ſliſhali. Narpervo fim ſe pelal na otok velikiga j sera Mikigan,

kteri je delezh delezh od kraja, tako de se komaj majhno vidi. Ta otok ali osredik je velik, tako de ga komej v' fhtirih urah obhodi, in se imenuje Bibrovi otok, savoljo bíbrov, kterih je tam nekdej veliko bilo.

Na tem otoku je val vkupej ofem hish. Hifhe so kakor fhtorji is hraštove fkorje slosheni. Prebivavzi bibroviga otoka se shivijo s' ribami, in zucker napravljajo.

De fim na bíbrov otok fhel, se je tako permenilo. Pretezheno símo je prifhel is tega otoka mosh k' meni v' krivo drevo, in se je dal karstiti. Ta mosh je imel snanje s' takimi, ktéri so bili she poduzheni in kerfheni, torej so mu perpovedvali od kerfhanskke vere, in ga tudi nekoliko poduzhili. Dal se je karstiti in sdaj je dober kristjan. Ta dober mosh gré vesel domú nasaj po prejetim fvetim karftu, njemu fim sporozhil, de jih mislim prihodno spomlad na bíbrovim otoku obiskati, in jim boshjo besedo osnanovati, poséбно kér mi je novokarfhen mosh povedal, debi grosno radi vidili in se veselili osnanovavza boshje beséde.

Nekteri so mi odsvetvali in djali, de ni varno tje hoditi, kér bom teshko kaj opravil, jes pa fim le fhel in v' Boga saupal, ki je

rekel de bo s' svojim flnshabniki do kónza svetá.

Serzé mi je tolklo, kader smo se blishali bibrovim otoku. Belo bandero imam s' rudezhim krisham v' fređi, kteriga vselej na kol obefem, kader grem kam uzhit, s' tim pokashem, de gré misijonar. Pravi veter smo imeli po jéseru, lépo je mahalo bandero s' krisham in osnаноvalo prihod osnаноvavza boshjiga nauka. Otozhaní kakor vsi divji Amerikani imajo grosno biftre ozhi, in delezh delezh vidijo, so kmalo moje bandero vglédali od delezh, in sposnali kaj pomeni. Hitro je narimetnisthi tistih otozhanov svoje bandero verh hishe obezil. Moji tovarshi Amerikani is kriviga drevesa, kteri so me spremlovali, so tudi od delezh vglédali bandero verh hishe poglavarja otozhanov, in so djali, dobro snamje je to, nato sim bil pokoja.

Kader smo bliso hibroviga otoka se perpelali, sim vidil veliko divjakov vkup hiteti. Skorej vsi prebivavzi tistiga otoka so se per kraju jésera vkup sbrali, in prishli naf posdravit. Moshje so dvakrat strelili s' pufhami v' snamnje veselja de misijonar k' njim pride. Komej sim is zholna stopil, so prishli vsi

moshje k' meni, vsak mi je roko podal, in f'tem prijasnost pokasal. Potem me peljajo v' vas, v' kateri je bilo osem is hraftovih fkorii sgrajenih shtorov. Narpervo fim shel v' hifho poglavarjovo, kjér se je veliko otozhanov sbralo, in se me niso mogli nikoli sadofti nagledati, kér nikoli fhe niso duhovniga vidili.

Per takih divjakih je tréba pasiti, kako bi se prav sazhéla kaka rezh, debi se mogla ispeljati. Torej od konza jim nisim nizeh povédal, po kaj fim prifhel, ampak le od drugih rezhí fim se s' njim pogovarjal. Sadnizeh fim poglavarja profil sa drugi dan ljudém povedati, de naj se v' kup sbero, vkupsnidejo kolikor narvezh morejo, nekaj posebniga imam se s' njim pomeniti. Drugi dan se jih je veliko vkupsbralo, in ozhitno fim jim govoril, kér fim jim ob kratkim pokasal, kako potrebna in koriftna je nasha kerfhanfka véra. Poglavarja pa fim na vse to profil mi odgovoriti. Ta mi je rékel po svojimu tolmazhu:

Radi dovolimo v' tvoje shelje, frezhne se imenujemo, de mashnika vidimo, shelimo stopiti v' kerfhanfko vero. Vfakteri fi lahko mifli s' kolikim veseljam je napólnil moje ferze ta odgovor. Nekaj zhafa fim per njih ostal,

in jih keršhanski nauk uzhil, in 11. dan Velkigatravna je bil tisti frezhen dan, de sim ob enim 22 divjih Amerikanov karstil.

Od tod sim se drugam podal. Shel sim v' drugo majhno vaf dva dni hodà delezh od hibroviga otoka, un kraj velkiga jeséra Miki-gan. Tudi divjakam tiste vafi sim pretezheno simo sporozhil, de jih bom spomladi obiskal. Kader tjè pridem, so me prav prijasno sprijéli, in so se slo veselili viditi misijonarja. Veselil sim se nad takimi dobrimi ljudmi.

Pa smilili so se mi, kér so tako dolgo v' tamoti nevednosti ostali; ostali pa so le sato, kér she nikdar do njih ni prishel osnovez boshje beséde. V' serzé mi je ginilo in sazhudil sim se, kér sim vidil, kako možno je te dobre ljudi gnada boshja k' pravi veri nagibala. Pred she kakor sim k' njim prishel so sazhéli narejati po navadi ameriškkih divjakov is hraštovih skorii zerkvizo. Miflili so, de bom posnej prishel kakor sim, torej niso bili she zerkvize sgotovili. Kader sim vidil, kako so pridno delali in hitéli zerkev narejati, sim tudi jest prijel in pomagal, kar sim mogel, tudi moji tovarshi kterih je bilo 9 so po mojim isgledu pomagali, in sgotovili

smo zerkev she tisti dan. Drugi dan sim jih povabil vkup, pervizh njih zerkev shegnal, po tem sim v' nji mafhval in boshjo besedo osnаноval.

S' kako serzhno hvaleshnostjo do Boga sim te duhovne opravila opravil, se ne da dopovedati. Od veselja sim jokal in sadofti ni sim mogel besedi najti, debi s' njimi prav Boga sabvalil, de v' takim puftim divjim kraji, v' fredi neskonzhnih nekrajnih gojsdov sdaj ftoji boshji tempel, v' kterimu se nedolshno boshje jagne daruje fvojimu nebeshkimu ozhétu, kjér pred majhnim zhasam ni bilo flifhati drujga, kakor nesnano vpitje divjakov, in kjér fo se hudobnim duhovam molifhki darove darovali. To je dobro, de Bog sa beséde ne porajta, ampak lé v' serze gleda. Ta zerkviza je ref le leséna, in is hraftovih fkorii sgrajena, nizh nima kar bi ozhi rasveseliti samoglo, vender se mi sdi drashi tempel, kakor marfktéra s' frebram in slatam oleplhana zerkev v' Evropi, ktero mlazhni kristjani s' fvojim nespodobnim sadershanjam ofkrenujejo.

Shegnal sim to zerkvizo k' boshji zkafti, in k' zhafti boshje matere Marije. Takrat ko sim sklenil Mifijonar biti, sim obljudo fturil,

pervo zerkev, ktero lom med divjim Amerikani posvétil, v' zhaft boshje matere posvetiti, sato kér vem de ona neprenehama svojiga fina prófi, debi misijonarji srezho iméli v' svojih opravilih.

Prezej zhasa sim med temi dobrimi divjaki ostal, sim jih uzhil keršanski nauk, jim raslagal verne rešnice in sim vsaki dan mashtoval. Vsi prebivavzi te vasi, mali in veliki, stari in mladi bres raslozhika so stopili v' keršansko vero. En sam je ostal terdovraten, mislim de savoljo njegove prevsetnost mu Bog ne da gnade sponanja rešnice. Nobenimu nizh ne verjame, kakor samo svoji slabi pameti. Stanovitno terdi, de je she enkrat na svetu bil, de je to she njegovo drugo shivljenje, in de, kader bo to svoje drugo shivljenje fkonzhal, pojde kje, kjér so njegovi ajdovski spredniki.

Ravno 25. dan Velkigatravna je bil sa te divjake tisti srezhen dan, de so bili po vodi in po s. duhu prerojeni v' vezhno shivljenje. Takrat sim ob enim karstil 19 ajdov. Hvala velika nebeskemu pastirju, kateri je tako milostlivo sglublene ovzhize v' svoj hlev perpelal. Hvala materi boshji, kér ona gotovo védno prófi sa spreobernenje ajdov ali nevernikov.

Po prejetim karstu so mi vsi prinesli svoje vrashne rezhi, ktére so imeli per darovanju molikam. Naredili smo ogin in vse tiste prasne neumne rezhi malikvavške smo ozhitno poshgali, v' dar vsigamogozhnimu Bogu, kterimu samimu gre vsa hvala in vsa zhaft na vekomej.

Preden sim se od teh frezhnih ljudi lozhil, sim jih podaroval s' podobizami, in njim obljudil jih v' zhaft obiskati, jih v' veri ohraniti in vterditi, slo jih je ta obljudba veselila in troshtala.

Od tod sim se spét vernil na bibrov otok, tudi tukaj so mi pernesli vse ajdovške vrashne rezhi, in vse smo poshgali. Spreoberneni prebivavzi bibroviga otoka so tudi sklenili zerkvizo narediti, med tem pa so is vej is hrastovih fkorii in is lesa kapelizo naredili, v' njej sim vsaki dan mashoval in vsaki dan trikrat kerfhanfski nauk uzhil.

Spet v' novizh se je 6 ajdov obernilo k' kerfhanfski veri, in karstil sim jih.

Na tem otoku je vender s'he veliko ajdov, kteri se nezajo spreoberniti. Eniga dne je vezh takih ki se nezajo spreoberniti perfhlo k' meni v. fhotor, kjér sim prebival.

Nekteri so bili vsi nagi, famo okoli led-ja malo pokriti. Eden med njim, nar imenit-nišhi med njim je sazhel v' imeni vsih govo-riti, in je rékel s' zhudnim besedami, de nozhjo stopiti v' kerfhanfko vero, ampak, de hozhjo shivét, in umreti v' veri svojih sprednikov. Jes fim njim pohlevno pa kerpko odgovoril. Se troshtam de se bodo s' zha-fama tudi ti vdali in k' pravi veri obernili.

Sdej fim se domu vernil. Kristjani kriviga drevéfa, to so moji farmani, so bli slo veseli ko so svedili, de je toliko njih divjih bratov stopilo v' kerfhanfko vero. Nifim dolgo zhasa doma oftal, ampak sbel fim v' tretjo vas pol drugi dan hoda delezh na drugi strani, kjér fim pred bil, desi ravno fim slishal, de pre-bivavzi tiste vasi so veliki sovrashniki kerfhan-fke vere. To pa sato. K' tim divjakim pri-dejo vozokrat kupzi, kateri njim sa drage ko-shuhovne shganja in druge mozhne pijazhe perpélajo. Vezhi del vsi nashhi divjaki se radi vpijanijo, posebno ljubijo shgane mozhne pi-jazhe.

Hudobni kupzi, bresdufhni baratovzi do-bro vedo, de nehal bo njih dobizhek per bara-tii s' shganjam, zhe divjaki stopijo v' kerfhan-

fko vero, kér se bodo mogli vsi pijanosti odpovedati, shganje popuštiti, in ga torej nizh vezh ne kupovati. Torej si hudobni lakomni baratavzi vse persadevajo, divjake v' divjim stanu v' ajdovski veri ohraniti, in jim kerfhanfko vero smeram gnufijo. Vender fim fhel k' njim osnanovat boshjo besédo, pa malo so me hotli flifhati. Vender mi je Bog dal trofht de prav saštojn nisim prishel. Pét se jih je spreobernilo, kateri so bogali boshje vablenje. 3. dan mesiza roshenigazvéta so bili kerfheni.

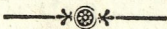
She nekaj dni fim per njih ostal, jih naprej kerfhanfski nauk uzhil, in mashoval. Po tem fim se vernil domú, pa jim obljubil jih kmalo obiskati. Binkufhtne prasnike fim v' svoji fari obhajal.

Tudi domá v' krivim drevefu mi dobrotliv Bog veliko veselje delji. Skorej vsaki dan posebno pa o prasnikih pridejo ajdje, in profijo kerfta. Binkufhtno nedélo létaf fim jih karstil 7, ino binkufhtni pondelik 15 ajdov ali nevernikov. Bog bodi zheshen in hvaljen sa vse to.

Vse tovarfhe bratovfhine f. Leopólda profim, de naj Bogá hvalijo sa velike gnade, kté-re on nevernikam deli, kér jih je she tóliko s'

luzbjo svéte vére rasfvétil. Tudi jih profim, de naj neprenehama molijo sa rasfhirenje kerfhanske vére in naj s' darovami tudi k' tému perpomorejo. Sedinjena stanovitna molitev ne bo bres dobizhka. Jesus nam obljudi, de bo vflifhana. Vfaki krajzer, kteriga tovarshi bratovfhine f. Leopólda v' dar dadó tukaj grosno prav pride, skufhnja nam kashe. Profim tudi, de naj ofkerbnifhniza bratovfhine f. Leopólda na Duneju sprejéma v' dar zerkvené posode in oblazhila sa nafhe révné zerkve, kér vfiga manka. Novospreoberneni Amerikani bodo molili sa vse svoje dobrotnike, plazhovavež vfiga dobra bo njih molitve vflifhal in dobrotnikam vse obilno povernil.

Friderik Baraga
mifijonar.

PLISMO

ki so gapisali divjaki gospod Baragovi farmani do shkofa v' mestu Zinzinati v' Ameriki.

Nash Ozhe!

Is nashiga rodu shelish dobiti nektere fante v' mestu Zinzinati, debi jih dal rokodelstva uzhiti. Slo smo s' tém dovoljni, in ti poshljemo 4 otroke is stariga in noviga kriviga drevesa: Joshefa Bojda in Mihata Shayonibinesi, de bi se kovashko in kluzharško rokodelstvo nauzhila; Mihata Fenvika in Mihata Medoajandagafhe, de bi se zimpermanskiga in tifhlarškiga nauzhila. Radi bi mi tudi, de bi se nashi fantje v' vashim jesiku brati in pisati uzhili.

Nash ozhe! profimo te, ofkerbi nafhe otroke in varuj jih po ozhetovsko, sej so tudi tvoji otrozi v' Jesusu Kriftusu.

Profimo te tudi, de nam oshenjeniga moshha, kteriga si nam obljubil poshlesh, dali mu bomo njemu in njegovu drushini semlje, de se per naf vseli. Tvoji molitvi se perporozhimo, in ti roko podamo. Poglovarji.

PIŠMO

*Gospoda Friderika Baraga misijonarja,
kteriga je pisal 10. dan kosaperska 1832
is Amerike.*

Mefiza maliga serpana vsako leto nashe opravila fkorej popolnoma jenjajo, sato kér ob tem zhasu gredó vezhi del vsi nashi Amerikani v' Kanado po darila, ktere od anglov vsako léto prejemaajo. Rad jim pervolim po tiste darove iti, kér vezh dobijo, kakor zelo léto s' perpravlanjam zukra saflushijo. Kér nisim med tem drujiga posebniga opravila imel, sim fhel v' Detroit (beri: Detroa) de bi tam dal natisniti bukvice, ktère sim v' amerikanfkim jesiku spisal, kar sim svedel de drugi dan velkigaserpana pride moj brumni fhkof v' krivo drevo bermovàt, kar se je sgodilo.

Perpravil sim 140 Amerikanov k' sakramentu s. birme, kteriga so péti dan velkiserpana s' veliko andohtjo prejeli. Ni mogozhe popisati, koliko veliko veselje so imeli divjaki vgladatai svojiga brumniga fhkofa, kteriga vélkiga ozhéta imenujejo. Per kraju jesera so se

sbrali, in v' dve versti se vstavijo. V' eno versto so stopili moshje v' drugo shene in otrozi. Trikrat so moshje vstrelili, de so s' tim fhkofa posdravili, kteriga je to odkrito serzhno veselje slo ginilo. Shkof nam je dal apostolski shegen, in je potem vsakimo posebej roko podal, kar je per Amerikanih snamnje velike prijasnosti. Pelali smo potem brumniga fhkofa v' zerkev, kjér je potem, ko je svoje molitve opravil, Amerikanam lépo pridigo naredil, ktera jim je k' serzu fhla.

Peti dan velkiga serpana mesiza, po tem ko je bila birma dokonzhana, je fhkof poklizal vkup vse vikfhi in starashine mojih farmenov, in njim je nekaj postav osnanil, ktere so radi sprejeli in obljubli svesto jih spolnovati. Misijonar in 4 vikfhi bodo gledali, de se postave ali sapovedi spolnujejo.

Po tém, ko je fhkof odshel, sim obiskal tiste kraje, kjér sim spomlad v' novizh boshjo besedo osnаноval. V' enim kraju, Mimiste po imenu, sim 5 dni ostal, jih uzbil in spovedval novinze v' veri, kerí so mi s' svojo stanovitnostjo veliko veselje delali. Tudi je v' tistim kraju na novizh prishla k' meni zela ajdovska drushina v' Jesufovím nauku frezhe iskat. Kar-

ftil fim jih 5 tiſte druſhine. Od tot fim ſhel na bibrovi otok, kjér ſe jih jé ſpet vezh divjakov perpravilo ſakrament ſ. karſta prejeti. Sprafhal fim jih v' kerſhanſkim nauku in na Veliki ſhmarn dan fim jih karſtil 15. Po nekte-rih dneih fim ſhel od tot ſprezh v' Detroit, de bi dal molitvine bukvize natifniti.

Moj ſprednik ſhe, miſijonar kteri je v' tem kraju pred mano bil, je dal bukvize natifniti, pa jih moji ljudje dobro ne raſumejo, veliko jih ſhe ſna brati, torej fim ſe lotil s' pomozhjo ſvojiga tolmazha njih jeſik ſe nauzhiti. Spiſal fim tedaj vſim ſaſtoplive bukvize v' njih jeſiku, in katekiſem ſraven, in to fim dal natifniti. Shkof mi je dal 212 tolarjov ſa potroſhke tih bukviz, de ſe bodo Amerikanam v' roke dale, kteri bodo ſlo hvaſeſhni ſa nje, kakor ſo hvaſeſhni ſa kriſhize, ſvetinize in molke, vſim dobrotnikam, kteri ſo njim jih poſlali. Slo bi ſe veſelili vſi dobrotniki bratovſhine ſ. Leopólda, ko bi s' laſtnim ozhmi vidili, kako prav pridejo njih darovi, in kako jih obernemo, in kako podarovani Amerikani ſa dobrotnike ſerzhno Boga proſijo.

SMERT

Brumniga svetiga fhkofa Edvarda Fenvika po imenu, fhkofije Zinzinati v Ameriki, kakor pishe gospod misijonar Friderik Baraga ravno v' temu pismu is Amerike.

S' shalostjo pisnem zhaftilivi ofkerbnifhnizi bratovshne f. Leopolda, de je nash visoke zhafti vredni pastir in brumni ljubesnivi fhkof Edvard Fenvik 26. dan kimovza opoldne sa kolero umerl. V' revshni je shivel in v' revshni tudi umerl, kakor f. Franz od vsih sapushen. Bil je po opravlilih kakor je imel vsako leto navado k' velikimu duhovnimu pridu obiskovat svojo fhkofijo. Domu she se je vernil, kar ga sgrabijo hudi bodlaji. Na poti je mogol obstati, v' katolifhko hisho je bil sprejet. Hitro so fhli ifkat mafhnika, ker je fhkofu le hudo perhajalo, pa narblishej mafhnik je bil 10 ur delezh, tedej dan hoda. Ko mafhnik pride je bil nash ljubesnivi fhkof she mertev in sa-

kopan. Bres debi duhovniga v' sadni uri per sebi imel, je umerl ta apoſtolifki ſhkof, kér le ſam je hodil obifkovat ſhkofijo, bres debi duhovniga per sebi imel, ſgol ſato, de je duhovne, kterih tam groſno manke, drugam uzhenike dal. Zhe ravno je ta brumni ſhkof bres vſe duhovne pomozhi umerl, ſo mu v' sadni uri gotovo angeli boſhji, in boſhja mati Maria pomagali. Zhe ravno ni bilo duhovniga per njegovim pogrebu, ſo gotovo angelzi nefli njegovo ſveto duſho pred boſhje oblizbje. Ni ga lepiga kamna s' ſlatim zherkam olepſhani-ga na njegovim grobu, vender bo dolgo v' ſpominu per tolikih kriſtijanih, ktere je on s' ſvojim neſkonzhnim aifram poduzhil, in s' ſvojim gorezhimi molitvami k' ſposnanji reſnize perpravil. Marſkdo bo ſhe ſa njim kako ſoſo ſtozhil. Naj v' miru pozhiva, vezhna luzh naj mu ſvétí *Amen.*

